

פקד יחזקאל קרתי, ראש מחלקת החקירות במטה הארצי של המשטרה, ממתין כבר שלושה ימים מחוץ לאולם, כדי להעיד על תוכנו של תיק אירס"ו, הודיעה התובעת גבי כהן-אוסטרובסקי: "אקרא לו רק אחרי שפרוטוקול המשפט הקודם יהיה בריחוק". לאחר הישיבה השלישית, היו לה כל הסיכויים לזכות בשלב זה.

מסחר

קארטל הגויים

הפתעה בלתי-ניעמה ציפתה השבוע לכל מי שניגש לקנות את אתרוגו לקראת חג ה"סוכות. בפנים עצובות הכריז הסוחר את מחירי האתרוגים שקפצו קפיצה נחשנית כלפי מעלה, לעומת המחירים שהיו נהוגים אשתקד.

הסיבה לעלייה הגדולה במחירים לא היתה נעוצה במחסור אמיתי, אלא בעשרות הס"כמים מסחריים שקטים שבוצעו לפני חודשיים בין ששת הגדולים שבין סוחריו ויצואני האתרוגים לבין עשרות מגדלים וסוחרים. הסוחרים הגדולים, שריכזו בידיהם את מרבית הייצוא של האתרוגים לחוץ-לארץ, פנו אל חבריהם הקטנים, הציעו להם סכומים שניעו בין אלף לאלמנים לירות תמורת חיתור על זכותם לייצא. הגדולים אף דאגו לרכוש בידיהם, על-ידי קנייה או חכירה, את כל מטעיה האתרוגים הבלתי-מורכבים שהם מחזיקים בבין האתרוגים.

עתה היתה הדרך פתוחה בפני הקארטל החדש לקבוע את מחירי האתרוגים כפי שגראה היה בנינו. המחירים האמירו, אך לסוחרים הקטנים לא יצא מרוחה זה ולא כלום. הם נאלצו לקנות חלק ניכר מסחוריהם מהקארטל, שעיקר הרווחים נשארו בידיהם. "מכירה לא ירדה" סיכם סוחר ותיק ה"עוסק בגידול וייצוא אתרוגיו מזה עשרות שנים, "אך הלב כואב כשצריך פיאסום לדרוש מחירים פאנסטיים כאלה. במקום להעלות את המחירים לאט לאט קם הקארטל ובידיעה שאיש לא יוכל להתנגד החליטו מה שהחליטו."

שלטונות משרד המסחר והתעשייה, שידעו על כך, לא התערבו.

עולים

בית-העלגין הפרטי

העולים לישראל ממרכז אירופה מביאים עמיהם רכוש מועט. מארצות מסיימות אסור להוציא אף דבר של ערך. אך רכושו היקר של רופא יהודי שעלה ארצה לפני כשלוש שנים זכה, בכל זאת, לאישורו של המכס. לא היתה זו אלא צינצנת זכוכית רגילה, מלאה באפר. הצניצנת, החתומה והנושאת תחית כחוק, מכילה את אפרו של אב אשת הרוסא, יהודי דתי שנספר זמן קצר לפני שמשפחתו זכתה ברשיון-היצאה והעלייה. לפני מותו ביקש מבתו למלא את שאיכת חייו העזה ביותר, להעלות את אפרו ארצה. כיוון שאיפשהו היה להוציא מאותה ארץ ארון-מתים, הובל היהודי הזקן לקראמאטר ריום. במשרשה, נמסרה למשפחה, לאחר סכס ההסדר, אותה צינצנת חתומה.

הפקידים פירובו. אם כי המכס של אירופה והישראלי לא אסרו את יבואה של הצינצנת, החלו להתעורר בעיות אחרות עם בוא המשפחה ארצה. כי כאשר הבת המסור רה ובעלה הרופא רצו למלא אחר צו ה"נפטר, נוכחו שהחבר הקדישה הישראלית סענו פקיד החברה קדישא: דדת יהודי דית מצאה לקבור אום תוך 24 שעות מרגע מותו. נוסף על כך, אין יהודי רשאי להורית על שריפת גופתו. העובר על צו זה לא יקבר באדמת הקודש.

כל מאמציו של הרופא, פניותו למוסדות ואף נסיונותיו להשיג רישיון מיוחד היו לשוא. בניגוד למקרים בהם שולמו סכומים נכבדים כדי להניח קבורות היוצאות מן הסדר הרגיל ובניגוד לארונות הנכבדים המובאים מדי פעם הארצה, לא נתנה הרופא מן הפרוטקציה הדרושה. המת שלו נשאר בלתי קבור — אפרו לא מצא מישכן באדמת הקודש.

ביתנים כבר זמן לא מבוטל. משפחת ה"רופא הצליחה להסתדר. יש לה שיכון, ו"אפילו ארון-קיר, ובארון יציבת צינצנת מלאת אפר. עד שפקיד החברה קדישא ימצאו לנכון לקברה, ייאלץ ארון-החברה-המיוסות להוסיף ולשמש בית-עלמין פרטי.

(המשך מעמוד 4)
שבניהם יוסיפו ללמוד אחרי הצהריים. הם פנו אל ראש עיריית בתים, דויד בן-ארי, הציעו לו לגייס חלק מן התקציב הדרוש לשם הפיכת מספר צריפים לכיתות-לימוד או להשכרת חדרים בבתיים פרטיים.

בן-ארי לא התלהב במיוחד מן ההצעה, אולם הביא אותה בפני הנהלת בית-הספר. ההצעה נדחתה בתוקף. להנהלה היה חשוב יותר לשמור על שמו הטוב של המוסד, וללמודים בצריפים או בחדרים פרטיים מוש"כרים לא מוסיפים לכבוד המקום. גם את הצעת ראש העיר להשתמש באולם ההת"עמלות הגדול כבחדרי לימוד לכל כיתות המשמרת השנייה דחתה הנהלה. פיתרון זמני זה היה דוחה, לדעת הנהלת בית-הספר, את הרחבת המוסד, הופך בדיעבד לפיתרון של קבע.

השבוע, כאשר הגישו ההורים את האול"ט-מטוסם האחרון שלהם לראש העיר, יצא בן-ארי בהתקפת-נגד. "אלה הם בסך-הכל כמה הורים חברי מק"י שלנגד עיניהם חסרות יותר כחנות פוליטיות מאשר עובדות ממשיות. המצב איננו כה נורא. והוא יסתיים בקרב, כאשר יבנה בניין נוסף לבית-הספר", הצהיר ראש-העיר. חמתו עלתה במיוחד כאשר הזכירו לו ההורים כי אישרו הוצאות בלתי-הכרחיות אשר העירייה הוציאה עבור מגרשי-ספורט מפוארים ובניית מקהלה. הם טוענים שהקצבתי 90 אלף לירות ל"מקוה", ועם ראש העיר, "אולי יואילו לה" את לי איפה הוא נמצא?"

לטענה אחרת של ההורים, שסברו כי ה"ב"טית בעת מסעיה-הבחירות לבטל את המישרמת השנייה, הזכיר ראש העיר כי את מסע ה"בחירות שלו בילה במיסת-חוליו. "הברירה היחידה שיש להם, בכל זאת, היא לא לבחור בי בבחירות הבאות", סיכם בן-ארי סיכום פוליטי את הבעיה החינוכית.

פרשת סהר

ההצהרה ותחבואת

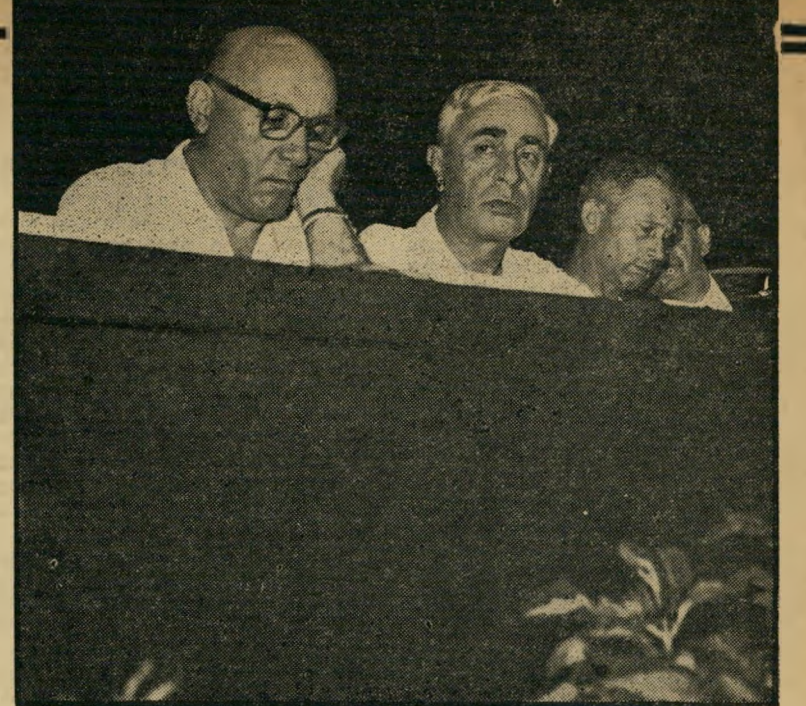
"אני האשמתני את יחזקאל סהר במתן עדות שקר ובגביתי ממנו את ההודאה ה"באה", הכריז ניצב מתתיהו ("אדי") סלע, ראש אגף החקירות במטה הארצי של משרת סרת ישראל. היו אלה המשפטים הראשונים שהושמעו במשפט סהר, שנגעו להאשמת המכ"ל לשעבר במתן עדות-שקר.

עד לאותו רגע בו העלתה התובעת, סגן פרקליט מחוז תל-אביב, ויקטוריה כהן-אוסטרובסקי, את סלע אל דוכן העדים, נתנה בבית-המשפט מאבק איתנים בין ה"תביעה והסניגוריה על קבלתם את אי-קבלתם של תיקי המשפט הקודם, משפטו של עמוס בן-גוריון, נגד שרת המשתדלים, כמוציגים. הסניגור, יעקב שמשון שפירא, הותפע מאוד כאשר ראו לראשונה את פקיד בית-המשפט מביא את ערימת תיקי משפט עמוס בן-גוריון אל האולם. "התביעה רוצה לה"בור דרך ארוכה במקום להיכנס דרך ה"דלת", הכריז שפירא בתחילת הדיון ה"משפטי. מאותו רגע גייס את כל מאמציו על מנת להוכיח כי התיקים אינם אולי אותם התיקים, והדפים המורדפים אינם בהכרח העתקים נכונים מסלילי ההקלטה שהשקלטה השופט ה"דיר זאב צלטנר בעת המשפט הקודם.

אמרתיו רק אמת. פקידו בית המשפט, מוכיחו הראשי והאחריות על הכת"בנות העיוות על דרכי העברת החומר מידי השופט לידיהם ועל דרכי עבודת ההדפסה. היה ברור כי השופטים יקבלו את החומר כמוצג. אך שפירא המשיך להילחם.

האחרונה מבין פקידיו בית-המשפט שנק"ראו להעיד היתה יפה סמיטצקי, האחראית על הכתבנות. כאשר סיימה היא את עדותה היה ברור כי עתה הגיע תור השופט צלטנר. אולם כאן הכריזה התובעת בפפתיע כי לא תקרא בשלב זה לשופט, העדיפה להעלות את סלע להעיד.

"הבינותי את ההאשמות המיוחסות לי", ענה סהר לסלע שהאשימו לפני כחודשיים, "מה שהיה לי להגיד אמרתי בבית המשפט המחוזי ואמרתי את האמת. מה שהיה לי להגיד אניד בבית-המשפט".
ההודאה הסתמית נתקבלה. אחריה שוב חזרו אל תיקי המשפט הקודם. שפירא טען כי אין זה נהוג ואין זה נאה ששופט יבוא להעיד על עדויות שרשם בעת משפט שהת"נחל בפניו. שפירא חשש שעדותו של צלטנר עלולה לחרוץ סופית את גורל של תיקים עבי הכס, שהוא נלחם בחירותו נפש שלא יתקבלו כמוציגים. "נשיא תורן אינו יכול לבוא כע"ז, ניסה שפירא להתנגד, כאשר ניסה מישהו להזכיר כי גם רב"י

לבון במיבצרו הפוליטי: עם ותיקי מפא"י

מפלגתיות בינו לבין ראש הממשלה, כי אם בקביעת עובדות מדיניות ברורות והסקת מסקנות ממלכתיות מעובדות אלה.

הזהיר לבון את חברי מרכז מפא"י, אחרי שדחה את ההצעה לברר את פרשתו בתוך המפלגה: אם ייעשו נסיונות לטשטש את העניין, הרי גמר אומר לא לשחוק ולתבוע את צידקתו מכל במה. "בפרשה זו איננו מעורב צה"ל בתור שכוה", הודגש, "אם גם היו כמה אנשים ממערכת הביטחון הקשורים בה, במישרין או בעקיפין."

אומלל ביותר היה מזכיר המפלגה, יוסף אלמוגי. הוא הבטיח לעתונאים חגיגית כי אין בשום פנים לראות בפרשת לבון סימן לסיכסוכים פנים-מפלגתיים. כאשר נשאל המזכיר אם ישנו במרכז המפלגה אדם, אשר פינחס לבון איננו מדבר עמו מזה חמש שנים, היתמם: הלא כל חברי המרכז יושבים יחד בישיבות? כיצד יכול הוא לדעת עם מי מדבר לבון ועם מי לא? וזאת, בשעה שכל עסקוקן במדינה יודע כי מאז הורחק לבון ממשרד הביטחון שירת בינו לבין פרט איבה בלתי-מוסרית, וכי מאז לא דיבר עמו מלה.

היה זה רק פרט אחד, מתוך מסכת-יחסים שאין לה הקבלה בשום שטח אחר של החיים הציבוריים בארץ. אנשי פרס, למשל, הפיצו בשקידה כי פינחס לבון חולה אנוש וכי הוא עלול בכל רגע להיות גורם מהוסל בשל בריאותו הרופפת. לאמיתו של דבר, אומנם לקה לבון לפני זמן-מה בהתקפה — אך היתה זו מחלה מן הסוג שאנשים רבים בגילו התגברו עליה והמשיכו לחיות חיים ארוכים ופעילים.

לעומת זאת, ידוע הסיפור על נהגו של לבון, שהיה נושא עמו דרך-קבע צילום של שמעון פרס. מדי פעם היה מוציא אותו, ובאורח הפגנתי יורק לעברו: "ספוו! ספוו! ספוו!"

מיטת-סרום צבאית לפרשה

פורום היחידים שלבון היה מוכן להופיע בפניו היתה ועדת חוץ וביטחון של הכנסת. הסביר הוא השבוע: "ועדת חוץ וביטחון היא גוף טורביני, אשר יכול לשמוע את כל פרטי הפרשה ולהחליט את ההחלטות הנראות לו. מכלית שאין כאן עניין מפלגתי, אין לדעת כיצד תיפול ההכרעה; אולם היא תהיה החלטה ממלכתית עליונה."

בתעודה זו, המורכבת מ-19 חברים, יושבים שמונה ח"כים של מפא"י. שאר המקומות מחולקים בין יתר הסיעות, פרט למק"י. במקרהו של לבון, נראה היה כי למוזכיר ההסתדרות מובטח גיבוי מצד רובם המכריע של 11 החברים הלא-מפא"יים. גם בין נציגי מפא"י היו ללבון תומכים גלויים. צירוף זה של חברי הסיעות השונות, עם חלק מחברי מפא"י עצמה, הבטיח אומנם כי יערך דיון נוקב וכי לא תינתן לדויד בן-גוריון כל אפשרות להשתיק את הפרשה או לדחוס אותה בתוך מיטת-סרום של ועדה צבאית, אם כי תמיכת הסיעות השונות בלבון — וגם תמיכת אנשי מפא"י — לא יננה לו מתוך אהבה יתרה אל האיש.

כמו במקרהו של מרכזי, פעלה כאן במידה רבה השינאה להמן. שינאה זו משותפת גם לאנשים שפעלו, ופועלים, במחנהו של שמעון פרס. הם שירתו אותו, עזרו לו לטפס אל מרום הסולם הקארייריסטי, ראו אותו בונה באישיות מצב שממנו יוכל בבוא היום לצאת למלחמה על כיבוש השלטון. מבחינה זו שונה מעמדו של שמעון פרס ממעמדו של משה דיין, למשל. כי דיין, המצביאי, כבר הספיק לכבוש לעצמו אחוזה אישית משלו, ואילו פרס — ערובת של פקיד וסוכני-כס — כמעט שלא היה ידוע בקרב הציבור הרחב. הוא החליט לנצל את מישרתו כדי לכבוש לעצמו אחוזה בשה העסקנות הביטחונית.

לשם כך קנה, שבר, הכניע או סילק אנשים שעבדו במחיצתו, עד כי נדמה היה ששום דבר לא יוכל לעמוד בדרכו אל כס ראשות הממשלה, וכי יום יבוא והוא יוכל אף להתמודד עם שותפו-בהנהגה, משה דיין, על כתר המנהיגות. כל אותם אנשים שהוא הכניע וניצל מצאו עתה שעת-כבוש לנקמה. עבורם, בישר ברורה המחודש של פרשת לבון את ליל הסכינים הארוכות. הם החלו מדליפים סיפורי-אימים על מעליו ושאפותיו של סגן שר-הביטחון בן 37.

מי בתור?

ויד בן-גוריון, המתמרן הגאון, מצא את עצמו לפתע נלחץ אל הקיר. מצד אחד עלו עליו שרי הקואליציה, ח"כי האופוזיציה וחברי ועדת חוץ וביטחון. בן-גוריון כבר מנוסה בהתנגשויות עם כוחות אלה. אלא שהפעם עבד בשיתוף פעולה עם כל אלה גם מזכיר ההסתדרות, משה דיין, על הסוף. נשקפה אפילו הסכנה כי בפרשה זו תהיה מפא"י מפולגת כשם שלא היתה מפולגת עד כה מעולם.

יחכן כי גם נגד ריכוזו זה של כוחות היה דויד בן-גוריון יכול לעמוד. הוא אמין, ערמומי, עולה על יריביו משכמו ומעלה בעסקנות ותככים. אלא שהפעם היה עליו לבדוק היטב אם אין במחנהו גייס תמישי. כי האויבים של ילדי-סיפוריו הרימו ראש בתוך תוככי ממלכת הביטחון. אפילו אישיות מסיימת, הידועה בשל ישרה כ"מצפון המדינה", הצטרפה לאלה הסבורים כי שמעון פרס הוא סכנה.

על כן ניצב דויד בן-גוריון בפני דילמה: אם יכנע לדרישות לבון ובני-בריתו, תהיה זו הפקרת ילדי-סיפוריו לאויבים. אם לא ייכנע — אין לשער את התוצאות על דעת הקהל, המפלגות. בתום השבוע הראשון של הסערה הציבורית, הסתפק בניגוד בחזרה עיקשת על עמדתו הראשונה: תכו עד לסיים פעולתה של ועדת החקירה. אולם מאחורי עקשנות זו, יכלו פרשנים חדי-עין להבחין כי החלטתו של ביג"י אינה כה נחושה, וכי עלול בהחלט לבוא קץ מהיר לקאריירה הפוליטית של שמעון פרס.

השאלה שכבר החלה לנקר במוחות היתה: אחרי פרס, מי בתור?